

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Suumma [!] de laudibus christifere virginis Marie

Albertus <Magnus, Heiliger>

Colonie, 1502

VD16 A 1357

Q[uesti]o. xviiij. de vniuersitate gra[ti]a[rum] in hac plenitudi[n]e
[con]te[n]ta[rum]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69610](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69610)

De gratie plenitudine Fo. xxx.

De Sexto specialiter de gratie plenitudine q̄ fuit i beatissima & gine. quid intelligitur per hanc plenitudinem. Aut em̄ ideo dicitur gratia plena. vel quia maior gratia nō fuit. vel quia summā gratiam habuit vel omnem. Constat q̄ nec summā nec omnē gratiā habuit. quia gratiā vnionis nō habuit q̄ in numero gratiarū summa fuit. Proinde patet q̄ maior gratia fuit. Videt̄ autem q̄ plena gratia dicitur. quia maioris gratie capax non fuit. sed hoc quoq; videt̄ falsum. qz in sua glorificatōe maiorem gratiam accepit. Querit̄ autē utrum hoc qd̄ ē gratia plena tm̄ supponat p̄ omni gratia cui⁹ pura creatura capax fuit. Et videtur q̄ non. quia cum terminus indefinite sumis ex indefinita vniuersalis nō inferitur. Quod si cōcedatur Contra. Ecclē. xliij. In me omnis gratia vite ⁊ veritatis. hoc interpre- tatur ecclesia de beata virgine. ergo fuit om̄i gratia plena. Preterea indefinita est in arte logica vniuersaliter intelligēda. Item beneficia principū largissime sunt interpretanda. igit̄ cū dñs in p̄uilegio suo per angelum transmissum appelleret eā gratia plena nullā gratiā specificando erit p̄ omnib; vniuersaliter interpretandū. Preterea deus em̄ influit suam bonitatem vnicuiq; s̄m suā bonitatē. et virtutem ⁊ capacitātē vt patet in euāgelio. Et tradidit illis bona ⁊c. igit̄ quecumq; creatura est capax omnis gratie. cuius pura creatura ē capax. illa creatura est plena omni gratia cui⁹ capax est pura creatura. talis autē creatura fuit beata virgo. igitur ipsa erit plena omni gratia. cuius p̄ticeps potest esse pura creatura.

Queritur

Contra:

De baptismo

Questio decima octaua ē per

Quod ordinem de vniuersitate gratiarū in hac plenitudine cōtē- tarū. Prima igit̄ querit̄ de gratiis sacramentalibus. vtz in hac plenitudine cōtineāt̄ sacramēta. Et p̄mo de p̄mo. s. de grā baptis- mali. Primo queritur vtrū beata virgo fuerit baptizata. Et videt̄ q̄ sic. Quicquid habet omne aliquid conferens gratiā plen⁹ est gra- tia q̄ id qd̄ habet cōferens gratiā ⁊ aliquid non. sed beatissima virgo fuit plena gratia. ergo habuit omne aliquid conferens gratiam. sed si beata vgo habuit baptismū. igit̄ habuit aliqd̄ cōferēs grām. Itē pre- ceptū de baptismo post sui p̄mulgatōez obligat oēs ad sui susceptio- nem. igitur ⁊ beatam virginem. Item dominus baptizatus fuit q̄z nis nō indiguit vel indigeret. igit̄ beata virgo debuit baptizari. Joh. iij. Amen amen dico vobis nisi quis renatus fuerit ⁊c. Sed beata virgo regnū intravit igitur baptizata fuit. Itē si non baptizaretur ignarū. ne satisfactōis scandalizaret. s; nō scandalizauit ergo. ⁊c. Itē si legalia seruauit sicut purificatōnes. mulieris. igitur et euāgelica ser- uauit. Item dñs dixit Johāni. Sic em̄ decet nos adimplere omne.

Rō prima

De marie baptismo

6 iusticiā glo. id ē pfectā humilitatē. igit ppter eādē causā debuit bapti-
7 zari beata virgo ¶ Item de aplis supponit q fuerūt baptizati p il-
8 lud Joh. Qui lotus est non indiget nisi pedes lauet. igit multo for-
tius debuit illud supponi de beata virgine q̄ fuit pfectissima obser-
uatrix consilioꝝ ⁊ preceptorū dei ¶ Item si nō esset baptizata nō habe-
ret caracterem p quem distingueretur a iudeis et gentilibus

Contra
Rō prima

¶ Juxta hoc vtz baptizata fuit baptismo iohānis Et videtur
q sic. Cum em̄ humilima fuit nullū gradū humilitatis pter-
misit Si concedatur. obicitur in hūc mūdū p cōtrariū ¶ Sapientis
est nihil frustra facere. sed frustra accipit medicinam q̄ nō indiget. s;
baptism⁹ ē medicina contra originale peccatū instituta a quo fuit be-
atissima virgo in vtero sanctificata. igit baptizari non indiguit. igit
baptizari non debuit. igitur baptizata non fuit ¶ Item ficti simunt
vt dicit Aug. qui sacramentum et nō rem sacramenti accipiunt. s; si
beatissima virgo baptizaretur non susciperet rem sacramenti id ē gra-
tiam qua prius esset plena. igitur esset ficta. hoc autē est falsum spūs
sanct⁹ em̄ discipline effugiet fictū ¶ Itē de dño q̄ fuit baptizat⁹ legit
igit de beata virgine si fuisset baptizata legeret ¶ Itē qz fuit purificata.
agit festū purificatōis eius. similiter si baptizata fuisset ageret eius fe-
stū baptismatis ¶ Itē diuina opatio nō pcedit in imperfectū de p-
fecto sed ecōtra. s; maior est pfectio sanctificatoꝝ in vtero q̄ baptiza-
toꝝ. igitur sanctificati in vtero nō debēt baptizari ¶ Itē si nihil acce-
pit dñs de baptismo. cōtulit tñ vim regeneratiuā aquis cōtactu sue
carnis. s; beatissima virgo si nihil recipet a baptismo nec aliquid cō-
ferret baptismo frustra susciperet baptismum

De confirmatōe
Rō prima

¶ Igitur si fuerit baptizata quare nō fuit scriptū. cū tam solen-
ne factum multum ordinaretur ad edificationem fidelium
¶ Secōdo de confirmatōe vtz fuerit confirmata. videt autē q̄ pot⁹
debuit confirmari q̄ baptizari. q̄a sacramētū confirmatōis ē ma-
iori reuerētia tenēdū Un̄ Raban⁹ Scitote vtrūq; esse magnū sacra-
mētū. sed vnū maiori reuerētia tenēdū sicut a maiorib; datur ¶ Item
beata virgo fuit plene xpiana. sed hoc fit p sacramētū cōfirmationis
ergo rē. Media p̄z p Rabanū qui dicit. Omnes fideles p manus
impositiōem epozum post baptismū debent accipere spūs sanctum vt
pleni inueniant xpiani. Si ccedat ¶ Cōtra dñs nō legit confirmatus
igit beata virgo nō debuit confirmari. cū in oib; sui fuit imitatrix ¶ Itē
dñs qui solus potuisset ei legē dedisse nō inuenit hoc sacramētū in-
stituisse. igit nec tenebat ipa hoc sacramētū accipere ¶ Itē Raban⁹. A
summo sacerdote per manus impositiōez palie tradit baptizato vt
roboret p spūs sanctum ad predicādū si necesse fuerit alijs. quod
ipse est consecutus in baptismo. S; beata virgo ad nullius manus

Contra

De eucharistie sacra. fo. xxx

Impositioez pacitū recepit. nec robore spūs indiguit. quia plenitudo
dinē habuit. et etiā p̄dicare nō debuit. Igitur confirmata nō fuit

¶ Tercio de sacramēto altaris vtz beata virgo sub sacramēto
illo dominicū corp⁹ acceperit. Similiter et gratiā q̄ p̄ illud
cōfertur sacramentum. Et videt q̄ sic. nam dñs in Johāne dicit. Nisi
māducaueritis carnē filij hominis et Igitur omnes fideles in ecclia
tēpore determinato tenetur cōmunicare. igit̄ beatissima virgo si non
cōmunicaret scādalizaret. s; nō scādalizauit. igit̄ cōmunicauit. Itē
hoc ē sacramētū amoris. igitur ip̄m maxime debuit suscipere que fuit
summa in amore. Quod si cēdatur. **Contra** hoc sacramētū p̄pter tria
ē institutū s; p̄pter caritatē augmētū i remissionē venialiu z in cau
telam mortaliū peccatoz. Et vt signū passionis rememoret. s; p̄pter
istorū nullū cōmunicare debuit beata virgo. nā augmēto charitatē
non indiguit. qz charitate plena fuit. remissionē nō indiguit vel cau
tela. qz nunq̄ peccauit vel peccare potuit. signo sensibili rememora
tūo non indiguit que xp̄i formis fm sensum et deiformis fm intel
lectum fuit. Itē dici non poterit qz p̄pter humiliationē illud sacra
mentum suscipere cum nō sit humiliatio dominū in cibum recipere
s; magis dignatio sua imētia qz ip̄e dignat̄ nos seip̄o cibare. Et ita vi
det qz beata h̄go neqz rōne hūilitatē nec vtilit̄ debuit accipere eucharistiā

¶ Quarto de sacramento p̄nie vtrum p̄ illud aliquā gratiam
recepit beata virgo. Et videtur qz nō. quia penitētia est scda
tabula post naufragiū. quia si quis vestem innocētie in baptismo p̄
ceptā corrumperet p̄ penitētiā reparare poterit. sed beata virgo nūq̄
naufragauit p̄ peccatū actuale. igit̄ nūq̄ fuit cōfessa aut cōtrita. s; sine
cōtritione nō ē gratia p̄ sacramētū penitētie. igit̄ beata virgo nō susce
pit gratiā p̄ sacramētū penitētie. Itē cōfessio ē ficta sine cōtritione
hic autē nō fuit cōtritio. igit̄ nec cōfessio. Itē vtrūqz ē de pctō. hic autē
nullū pctm. igit̄ nec cōfessio nec cōtritio nec p̄nia fuit. S; cōfessio
fuit i lege noua et veteri. igit̄ oēs tenēt cōfiteri. Itē beatissima h̄go se
cit cōfessionē opis suādo cōfessionē offerēdo oblatōez statutā p̄ pu
nificādis. igit̄ debuit cōfessionē facere oris. Itē p̄niaz agite glo. infra
Chir⁹ ē p̄ p̄niaz veterē hoiez p̄merez. Itē alia glo. Penitētia ē p̄ma
p̄tus. s; beatissima h̄go habuit oēs vtutes. igit̄ p̄niaz. Itē nō obstat
qz nō habuit peccatū. qz dicit Grego. Bonarū mentium ē culpas
agnoscere vbi culpa non est. igitur poterit cōfiteri

¶ Igitur si fuerit cōfessa. quis fuit confessor eius. Et videtur
qz beatus Petrus. qz ordo est inter cōfiteles et cōfessores. igit̄ cū
sup̄ma cōfiteles fuit beata virgo debuit cōfiteri sup̄mo cōfessori et dig
nissimo. hoc autē ē papa. igit̄ debuit cōfiteri beato Petro q̄ fuit papa

Contra

De p̄nia
Rō prima

Contra p̄mo

De ordinum sacramento.

Contra

Sed contra. superior prelati non debuit se intromittere de administratione sui inferioris. utpote metropolitani sui suffragani. nisi in determinatis casibus. igitur cum beata virgo esset specialiter beata Johanni commissa ab ipso debuit recipere sacramenta

Rō prima

¶ Quinto de sacramento ordinum. ut ista beatissime virginis plenitudo prophetat et illam gratiam que per se sub ordinum sacramento

Evadit quod sic. Ordo ei est ad multiplicandam fidelium spiritualium. scilicet multum peccatorum spiritualium pertinet ad matrem spirituales. beata autem virgo est spiritualis mater omnium fidelium. igitur ipsa debuit habere ordinis sacramentum

¶ Item penes ordines distinguuntur in ecclesia dignitates ut patet in papa. archiepiscopo etc. Sed beatissima virgo in ecclesia continet summam dignitatem. igitur et supremum habuit ordinem. Item ecclesiastica hierarchia est ad exemplar celestis hierarchie formata. scilicet in celesti hierarchia dicitur Dionysius omnes superiores habent proprietates inferiorum et excellentius. igitur in ecclesiastica hierarchia sic erit. sed beata virgo in ecclesiastica hierarchia fuit suprema et dignissima persona. igitur habebit dignitates et proprietates inferiorum et sic habebit omnes ordines. Item caracter ordinum est caracter excellentie. igitur potissime meriti ei que omnes creaturas excellit dignitate. Item apostolus Omnis aia potestati subdita sit sublimioribus. Sed beata virgo nulli potestati humane subdita tenebatur esse. igitur fuit suprema ordine et dignitate. Item cui inest manus et minus poterit inesse. sed magis est quod per aliquem pensum et verbum de carne propria formetur corpus dominicum quam per eius ministerium panis transformetur in ipsum corpus. primum enim facit esse matrem dei. secundum autem ministrum christi. Sed primum in beatissima virgine factum fuit. igitur et secundum fieri potuit. Item si mulieribus per maledictum impositum fuit quod non sint susceptive sacrorum ordinum. ab hoc maledicto immunis debuit esse que ab aliis mulieribus excepta fuit. eo quod sola inter mulieres benedicta fuit. igitur si mulieres non debent ordinari quia mulier initium peccati fuit. igitur per oppositum illa ordinari debuit que omnibus principium vite fuit. Item quecumque causa in aliis mulieribus generalis fuit beatam virginem excludit que non de numero omnium fuit sed super omnes fuit iuxta illud Bester. xv. Quid habes bester ego sum frater tuus. et infra Non enim pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. quasi diceret tu non es de omnibus sed super omnes.

¶ Iuxta hoc quare mulieres ad sacros ordines non promoventur. Si dicatur quod hoc est propter originem culpe per eam transmissam. non videtur quod hoc stare possit quia pro illa culpa beata virgo satis fecit. igitur non consurget duplex tribulatio. et deus bis in idipsum non iudicavit. Si autem dicatur quod hoc fit propter sexus indignitatem et naturam. hoc non potest dici. quia maior est indignitas culpe

Primo

De extrema unctōe f. o. xxxi

q̄ nature. et tamē peccatū mortale nō impedit quin possit vir licz nō
debeat in peccato mortali p̄moueri. ¶ Itē si hoc esset. p̄pter sexus in-
ferioritatē. p̄pter hoc etiā nō deberent mulieres cōmunicare. cuz ma-
ius sit in hoc sacramento recipere q̄ dare aliū. ¶ Itē quēnt. cū dñs nū-
q̄ videat phibere mulieres a sacramento ordinū qualiter hoc ecclia
p̄ se ausa fuerit inuenire. ¶ Contra. q̄ autē beatissima virgo nō debuit
aliquos ordines habere. p̄batur hoc mō. quādo dñs in cena discipu-
lis corpus suū tradidit. ⁊ potestātē p̄ficiendi cōtulit. nō exprimit q̄
aliquibz nisi discipulis dedit. sed in talibz qd̄ vni cōcessum inuenit
alijs est phibitū. ergo tm̄ est collata potestas p̄ficiendi discipulis et
eorz successoribz. ¶ Itē quādo dñs dixit. Tibi dabo clauēs regni ce-
lorz. Petrus p̄ om̄ibz respondit. Et dñs petro respondens potestātē
ligandi atqz soluedi cōtulit. ergo potestas ordinis tm̄ ē in apostolis
et eoz successoribz. ¶ Itē Ambrosius dicit. q̄ mulieres nō recipiūt
ordines est ex impedimento sexus ⁊ cōstitutione ecclesie. ¶ Itē beata
virgo modo est sup̄ om̄es ordines angeloz in ecclia triūphāte. ergo
hic erit sup̄ om̄es in ecclesia militāte. ¶ Item om̄es ordines ecclesie
sunt in ministeriū. vñ etiā pastores noianē quibz p̄ p̄phetā d̄. Con-
stitui te sup̄ gentes ⁊ regna. beata autē virgo nō est assumpta in mini-
steriū a dño. sed in consortiū ⁊ adiutorium. iuxta illud. faciamus ei
adiutoriū simile sibi. sed si hoc est nō debuit aliquē habere ordinem.
summus em̄ in ordine ecclie papa est qui est vicari⁹ iesu christi. Be-
ata autē virgo nō est vicaria. sed coadiutrix et socia particeps in reg-
no que fuit particeps passionū p̄ genere humano. qm̄ om̄ibz mini-
stris fugiētibz ⁊ discipulis sola sub cruce p̄stitit. et vulnera que x̄ps
corpe ip̄a corde suscepit. vñ gladius tūc ipsius aiām p̄trāsuit.

¶ Serto. de extrema unctōe. Utrū in hac plenitudine p̄tine-
atur ipsius gr̄a. ¶ Et videt q̄ sic. Jaco. Si quis omnē lei-
gem seruauerit. offenderit autē in vno omnium reus est. ergo q̄ tenetur
ad legē ad totā legē tenet. sed extrema unctio fuit de lege a dño insti-
tuta ⁊ ab ecclia. Un̄ in Math. legif. q̄ apli circuibant castella oleo
curātes infirmos. q̄ beata vgo tenebat ad extremā unctōem. ¶ Item
scandalizasset si nō accepisset ecclie sacramēta. ¶ Itē si aliqua p̄pter
humilitatē suscepit ⁊ illud suscipere debuit. ¶ Sed p̄tra. nō est opus
valentibz medicina. sed male habentibz. q̄ medicina curatiua p̄ditur
que sanis p̄fert. q̄ ⁊ apli aiāz medici si medicinā suā dñe nostre con-
tulerūt eā p̄diderūt. ¶ Itē fm̄ generalē p̄suetudinē paruuli nō inun-
gunt. igit̄ multo minus beata virgo sanctior ⁊ sanior est om̄i puero.
¶ Itē Jaco. Infirmat̄ q̄s in vobis ⁊c. ergo istud sacramētū nō cō-
fert nisi infirmat̄ibz. sed beatissima vgo p̄ infirmitatē nō fuit mortua
ergo nō fuit inūgēda. ¶ Qd̄ autē sine dolore mortua fuerat p̄z. q̄ le-

Questio

Contra. f.

Prima rō

Contra

De gratijs sacramentalibus.

gitur de Johāne euāgelista q̄ descendit in fossam sepulture sue. et facta orōne positus est ad patres suos. tā extraneus a dolore mortis q̄ fuerat a corruptōe carnis alienus. Si hoc collatur est Johāni rōne virginitatis. multo fortius beatissime virgini. cū ipa ut dicit Damascenus a nullo illustriū superetur ¶ Itē beatissima virgo peccasset si ore
4 cū intentione dixisset peccavi. q̄ falsum dixisset. sed plus est dicere opere q̄ ore. sed si extremā vnctionē accepisset dixisset opere peccavi. ergo falsum dixisset. igit extremā vnctionē non accepit. Responsio quo ad gratias sacramentales.

RS ¶ Soluere qd̄ obijcitur de rōne plenitudinis donec omnia hanc plenitudinē intrātia psequamur deferimus. ¶ Ad aliud qd̄ obiectū est de gratijs sacramentalibz m̄demus. q̄ beatissima virgo tūc ecclie omnia sacramēta suscepit q̄ tpe suo omibz hoibz fuerunt generalr instituta. p̄mulgata. omibz obseruāda. Et hoc multiplici de cā. Prima ad suūp̄sius humiliatōem. sc̄do p̄pter scandali euitatōem. tercio p̄pter p̄cepti impletōem. quarto p̄pter meritoꝝ eius superogationē. quinto p̄pter heresum p̄futatōem illaz. sc̄z que ipsam nō hominē sed angelū asserbāt. sexto ad p̄fectorū instructōem. vt q̄ sc̄tus est sanctificet adhuc. septimo ad peccatoꝝ redargutōem. Possunt et iste septem cause reduci ad tres causas p̄pter quas sacramēta dicuntur in quarto sentētiarū instituta. videlicet ad humiliatōem. ad eruditionē. ad exercitatōem. ¶ Quare autē de ista sacramētoꝝ susceptōe
Ca q̄re nō est a beata virgine nihil inuenit exp̄ssum. hoc sine causa nō credimus eē exp̄ssa sacroꝝ factū. Prima causa p̄t esse vt p̄ hoc fidelīū deuotio excitet. iuxta illd̄ susceptio mar̄. Qui edūt me adhuc esurient. et qui elucidāt me vitam eternā habebūt. ¶ Secūda causa. vt nostra vana opatio reprimat. nostra bona op̄ra dño pro magno reputādo. cum tñ excellentissimi meriti op̄ra plura a beata virgine facta. imo ab ipso domino vsqz ad annū tricesimū impleta. qd̄ scriptura quasi nō estimans p̄terierit subtricedo. quasi tacendo dicat nobis scriptura Cū omnia bene feceritis q̄ p̄cipio vobis dicite. serui inutiles sumus. et nolite tuba ante canere. qz nō
3. respondebit ei vnū p̄ mille. ¶ Tercia cā est. qz dñs noster et dña suas secretas habitudines p̄ se notas noluerūt manifestare. iuxta illd̄ Sileat os tuū. laudet te os alienū. vnde que in p̄sentia populorū vel discipuloꝝ fecerūt scripta sunt ad nostrā edificatōem. vt nos similiter faciamus. sc̄z vt luceat lux nostra corāz hominibz. et glorificemus patrē nostrū qui in celis est. ea autē que apostolis vel alijs ignorantibz gesta sunt tacuerūt. et hoc ad nostrā doctrinā. vt nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. qz vt dicit beatus Gregorius. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibz custodire nō sufficit. qui h̄ ab humanis laudibz nō abscondit Un̄ depreari desiderat qui thesaur

De gratijs sacrálib? Fo. xxxiij.

rum publice in via portat. vñ Bernar. Inrepat xpi natiuitas se lau-
dantes z se ostentare cupiētes. Unde hac de causa nocte voluit xps **Quare xpus**
nasci. vbi sunt qui tam impudēter gestiūt ostentare semetipsos. **De nocte voluit**
niz tacet xps. nūciat angelus. laudat multitudo celestis exercitus. **nasci.**

4
Sileat os tuū z laudet te os alienū. ¶ Quarta causa p̄t esse q̄ domi-
nus certa quedā nos dubitare p̄misit in via. vt mentes nostras allī-
ciat ad p̄cupiscendā p̄fectam cognitōem in patria. vnde Exodi. xij.
Nō remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ mane. qđ aut residuū fuerit igni cō-
buretis. Glo. Grego. Quod ex agno remanet igne cōburimus. qz **A**
qđ de mysterio incarnatōnis eius penetrare vel intelligere nō possu-
mus potestati sanctūspūs humiliter reseruamus. vt nō supbe q̄s au-
deat vel p̄temnere vel denūciare que nō intelligit. s̄ igni tradat. id est
spirituūsancto relinquat. videlicet donec om̄ia in futuro qliber in quo
cognitus sit z cognoscat. nec tamē interim nostra deuotio sine exer-
citatione torpescat. fm̄ illud qđ p̄cedit ibidē. Caput cū pedibz z in
testinis vorabitur. nec remanebit ex eo q̄cq̄ vsq̄ mane. Glo. Grego. **Nota**
Caput agni vorare est diuinitatē illius fide p̄cipere. Pedes vorare
est vestigia humanitatis amādo z imitando sequi vel intelligere. in
testina. id ē occulta verborz christi z mystica mādata. que voramus
cū auide sumimus. in voratōis verbo pigricia nostra rephendit. qz
verba eius atq̄ mysteria nec p̄ nosipos requirimus. z dicta ab alijs
inuiti audimus. nō remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ ad mane. qz eius di-
cta magna sunt excutienda sollicitudine. vt anteq̄ veniat dies resur-
rectōis in nocte p̄sentis vite om̄ia mādata eius intelligendo penetre-
mus. ¶ Quinta cā p̄t esse. sicut beatus Aug⁹. de beata virgine vnā po-
nit regulā. vbi cūq̄ agit de peccatis de ea nolit fieri q̄stionem. ita p̄ re-
gula z p̄ncipio p̄senoto de ipsa supponat in bono. q̄cqd boni aliq̄
creatura pura fecit vel recepit de hoc expersesse nō liceat dubitari. si-
cut Dam. ait. a nullo illustriū sup̄. ¶ Sexta cā est. q̄ sicut nihil di-
minutū ita nihil sup̄fluū in sacra scriptura ponit. qz vt d̄t phus. qui **6**
vnū d̄t quodāmodo plura d̄t. Un̄ dico p̄ cōstati relicto q̄ apli z alijs
sancti receperūt sacramētū. tales grās sup̄fluū erat addere h̄ idē dicē-
do de illa q̄ grā plena fuit a natura. q̄ vacua non debuit eē. vñ Bern.
Si em̄ nec foliū de arbore nec vn⁹ de passeribz cadit sup̄ terrā sine pa-
tre celesti. putē igit de ore euāgeliste sup̄fluū defluere s̄bū p̄sertim i sa-
cra historia nō puto. oīa q̄ppe plena sunt sup̄nis mysterijs ac celesti
dulcedie singula redūdāt. si tñ diligētē habeāt inspectore q̄ nouerit su-
gere mel de pera oleūq̄ de saxo durissimo. His at̄ rōibz br̄ssima s̄go
sacrorz hūille susceptōez z i se h̄re voluit z tacere. vt dū se maḡ i oibz
hūiliaret. z ipaz sui hūilitatē q̄tū in se erat oibz modis occultaret. sic
hūilitate p̄fecta ita oī grā plena etiā tacēdo totā sc̄ptura p̄clamaret

De gratijs sacramentalibus.

gitur de Johāne euāgelista q̄ descendit in fossam sepulture sue. et facta orōne positus est ad patres suos. tā extraneus a dolore mortis q̄ fuerat a corruptōe carnis alienus. Si hoc collatur est Johāni rōne virginittatis. multo fortius beatissime virgini. cū ipa vt dicit Damascenus a nullo illustriū superetur ¶ Itē beatissima virgo peccasset si ore
4 cū intentione dixisset peccauit. q̄ falsum dixisset. sed plus est dicere opere q̄ ore. sed si extremā vnctionē accepisset dixisset opere peccauit. ergo falsum dixisset. igit extremā vnctionē non accepit. Responsio quo ad gratias sacramentales.

RS ¶ Soluere qd̄ obijcitur de rōne plenitudinis donec omnia hanc plenitudinē intrātia psequamur deferimus. ¶ Ad aliud qd̄ obiectū est de gratijs sacramentalibz m̄demus. q̄ beatissima virgo tūc ecclie omnia sacramēta suscepit q̄ tpe suo omibz hoibz fuerunt generalr instituta. p̄mulgata. omibz obseruāda. Et hoc multiplici de cā. Prima ad suūp̄sius humiliatōem. sc̄do p̄pter scandali euitatōem. tercio p̄pter p̄cepti impletōem. quarto p̄pter meritoꝝ eius superogationē. quinto p̄pter heresum p̄futatōem illaz. sc̄z que ipsam nō hominē sed angelū asserēbāt. sexto ad p̄fectorū instructōem. vt q̄ sc̄tus est sanctificet adhuc. septimo ad peccatoꝝ redargutōem. Possunt et iste septem cause reduci ad tres causas p̄pter quas sacramēta dicuntur in quarto sentētiarū instituta. videlicet ad humiliatōem. ad eruditionē. ad exercitatōem. ¶ Quare autē de ista sacramētoꝝ susceptōe
Ca q̄re nō est a beata virgine nihil inuenit exp̄ssum. hoc sine causa nō credimus eē exp̄ssa sacroꝝ factū. Prima causa p̄t esse vt p̄ hoc fidelīū deuotio excitet. iuxta illd̄ susceptio mar̄. Qui edūt me adhuc esurient. et qui elucidāt me vitam eternā habebūt. ¶ Secūda causa. vt nostra vana opatio reprimat. nostra bona op̄ra d̄no pro magno reputādo. cum tū excellentissimi meriti op̄ra plura a beata virgine facta. imo ab ipso domino vsqz ad annū tricesimū impleta. qd̄ scriptura quasi nō estimans p̄terierit subtricedo. quasi tacendo dicat nobis scriptura Cū omnia bene feceritis q̄ p̄cipio vobis dicite. serui inutiles sumus. et nolite tuba ante canere. q̄ nō
3. respondebit ei vnū p̄ mille. ¶ Tercia cā est. q̄ d̄ns noster et d̄na suas secretas habitudines p̄ se notas noluerūt manifestare. iuxta illd̄ Sileat os tuū. laudet te os alienū. vnde que in p̄sentia populoz vel discipuloꝝ fecerūt scripta sunt ad nostrā edificatōem. vt nos similiter faciamus. sc̄z vt luceat lux nostra corāz hominibz. et glorificemus patrē nostrū qui in celis est. ea autē que apostolis vel alijs ignorantibz gesta sunt tacuerūt. et hoc ad nostrā doctrinā. vt nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. q̄ vt dicit beatus Gregorius. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibz custodire nō sufficit. qui h̄ ab humanis laudibz nō abscondit Un̄ depreari desiderat qui thesaur

De gratijs sacrálib? Fo. xxxiij.

rum publice in via portat. vñ Bernar. Inrepat xpi natiuitas se lau-
dantes z se ostentare cupiētes. Unde hac de causa nocte voluit xps **Quare xpus**
nasci. vbi sunt qui tam impudēter gestiūt ostentare semetipsos. **De nocte voluit**
niz tacet xps. nūciat angelus. laudat multitudo celestis exercitus. **nasci.**

4
Sileat os tuū z laudet te os alienū. ¶ Quarta causa p̄t esse q̄ domi-
nus certa quedā nos dubitare p̄misit in via. vt mentes nostras allī-
ciat ad p̄cupiscendā p̄fectam cognitōem in patria. vnde Exodi. xij.
Nō remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ mane. qđ aut residuū fuerit igni cō-
buretis. Glo. Grego. Quod ex agno remanet igne cōburimus. qz **A**
qđ de mysterio incarnatōnis eius penetrare vel intelligere nō possu-
mus potestati sanctūspūs humiliter reseruamus. vt nō supbe q̄s au-
deat vel p̄temnere vel denūciare que nō intelligit. s̄ igni tradat. id est
spiritu sancto relinquat. videlicet donec om̄ia in futuro qliber in quo
cognitus sit z cognoscat. nec tamē interim nostra deuotio sine exer-
citatione torpescat. fm̄ illud qđ p̄cedit ibidē. Caput cū pedibz z in
testinis vorabitur. nec remanebit ex eo qcq̄ vsq̄ mane. Glo. Grego. **Nota**
Caput agni vorare est diuinitatē illius fide p̄cipere. Pedes vorare
est vestigia humanitatis amādo z imitando sequi vel intelligere. in
testina. id ē occulta verborz christi z mystica mādata. que voramus
cū auide sumimus. in voratōis verbo pigricia nostra rephendit. qz
verba eius atq̄ mysteria nec p̄ nosipos requirimus. z dicta ab alijs
inuiti audimus. nō remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ ad mane. qz eius di-
cta magna sunt excutienda sollicitudine. vt anteq̄ veniat dies resur-
rectōis in nocte p̄sentis vite om̄ia mādata eius intelligendo penetre-
mus. ¶ Quinta cā p̄t esse. sicut beatus Aug⁹. de beata virgine vnā po-
nit regulā. vbi cūq̄ agit de peccatis de ea nolit fieri q̄stionem. ita p̄ re-
gula z p̄ p̄ncipio p̄senoto de ipsa supponat in bono. qcq̄d boni aliq̄
creatura pura fecit vel recepit de hoc expersesse nō liceat dubitari. si-
cut Dam. ait. a nullo illustriū sup̄es. ¶ Sexta cā est. q̄ sicut nihil di-
minutū ita nihil sup̄fluū in sacra scriptura ponit. qz vt d̄t phus. qui **6**
vñū d̄t quodāmodo plura d̄t Un̄ dico p̄ cōstati relicto q̄ apli z alijs
sancti receperūt sacramētū. tales grās sup̄fluū erat addere h̄ idē dicē-
do de illa q̄ grā plena fuit a natura. q̄ vacua non debuit eē. vñ Bern.
Si em̄ nec foliū de arbore nec vn⁹ de passeribz cadit sup̄ terrā sine pa-
tre celesti. putē igit de ore euāgeliste sup̄fluū defluere s̄bū p̄sertim i sa-
cra historia nō puto. oīa q̄ppe plena sunt sup̄nis mysterijs ac celesti
dulcedie singula redūdāt. si tñ diligētē habeāt inspectore q̄ nouerit su-
gere mel de pera oleūq̄ de saxo durissimo. His at̄ rōibz br̄ssima s̄go
sacrorz hūille susceptōez z i se h̄re voluit z tacere. vt dū se maḡ i oibz
hūiliaret. z ip̄az sui hūilitatē q̄tū in se erat oibz modis occultaret. sic
hūilitate p̄fecta ita oī grā plena etiā tacēdo totā sc̄ptura p̄clamaret

De confessione

- Ad obiecta de sacramētis** Ad obiecta etiā de singulis sacramētis p ordine ridentes cōcedim⁹ eam omniū sacramētoꝝ grās vel in seipsis vel in eqpollent⁹ suscepisse excellenter. Suscepit ergo baptismū. et p baptismū caract⁹ ceteris imp⁹ sione. virtutū exercitatioem. meritoꝝ augmētatoꝝ. Quare aut nō agatur festū eius baptismi sicut purificatiois vna rō esse potest qz baptism⁹ eius celebratus fuit in secreto. Oblatio aut post purificationem in manifesto. Alia est rō quare baptismi festū nō celebratur qz baptismus per se et principaliter datus est in medicinā peccatoꝝ Nec obstat qd ecclesia baptismū dñi solēntet. qz sua baptizatio nostri baptismi fuit cōsecratio. nostra aut ad gratiā et gloriā regenerationis. Beatissima aut virgo ad baptismū accedens ficta nō fuit. qz eo qd habere debuit nō caruit. sed abūdauit peccati desitutōne et fidei perfectione. que requirūtur in accedente. Alia de baptismō obiecta soluta sunt per p̄dicta. ¶ Similiter eodē modo dicendū est de sacramento cōfirmationis. in q̄to recepit alterius caract⁹ imp⁹ sione. ampliorē meritoꝝ augmētatoem. p̄fectiorē virtutū exercitatioem et claratioem. ¶ De sacramento altaris recepit dominice passionis rememoratōnem. deuotōnis actualis exercitatioem. cōtra corporale f⁹ h⁹ absentia cōsolatōnem. ¶ De sacramento penitentie recepit gratiaz in excellenti equipollenti. p̄ tritōe innocentie p̄seruatōem. p̄ p̄fessione gratiarū actionē. p̄ satisfactioē superogationem
- Virgo non fuit ficta** ¶ Item triplex est cōfessio. scz accusatio peccatoꝝ. recognitio ingr⁹ nitatis vel ingratitudinis beneficioꝝ. et in cōfessio sufficiētie meritoꝝ. Et hec fuit pprie cōfessio beatissime virginis qua cōfitebatur deo qd tantā gratiā suscepit. qd nunqz de cōdigno meruit. vel quā omnis creatura mereri potuit. licet ipa de cōgruo meruerit hec et filia cōfessa fuit beata virgo Johāni euāgeliste suo pprio confessori.
- De sacramento p̄secrationis** ¶ Item in extrema vnctōne recepit cōplete victorie p̄terite et plene glorie future significatōnem. et loco remissionis venialit⁹ totius doloris p̄termissionē. pro infirmitatis alleniatōe totius corporis glorificationē. ¶ Et licet hoc sacramētū potuisset recipere beata virgo. nō recepit beata virgo exēpta per p̄uilegiū qd confert dñs his quos sine infirmitate et mortis dolore dignatus fuerit euocare. qui vt videtur nō tenētur ad extremā vnctōem cū oleo ad infirmos introducto pro infirmatib⁹ institutā. Videtur tamē simile esse qd beatissima virgo. p̄ isto p̄uilegio. p̄ se introducto. p̄pter humilitatē abrenūciauerit. sicut et alia sua p̄uilegia dum viueret occultauit. et qd sacramētū illud. pro peccatoꝝ institutū humiliter suscepit. vt humilitatē per quam totam vitā tenuerat egressura p̄suminaret. et duz in extremo vite articulo ad p̄formitatē peccatoꝝ descēderet. dño illam exaltante. qz ea omnes transcenderet angelorum.
- De sacro. alta.**
- Penitētie**
- Triplex cōfessio.**
- Johes euāg. p̄fessor marie.**
- Maria nō est iuncta.**

De matrimonio Fo. xxxiij.

In sacramēto matrimonij triplex habuit bonū beata & go. Un
de Aug. Omne nuptiarū bonū impletū est in parētibz christi. fides
proles. sacramētum. Prole cognoscimus ipsum dñm. fidē quia nul
lum adulteriū. sacramētū qz nullum diuortij. habuit autem excellē
tius istā gratiā beatissima virgo. qz cōiugia sunt sanctiora pari voto
continentiū Un Aug. Immo vero tanto sancti⁹ cōiuges maneba
tis quanto sanctiora concorditer placida seruabatis Solū sacramē
tū ordinis beatissima virgo non recepit. hoc autē fm exteriorē hoim
reputatōem quandā pferit dignitatē. interius autē fm veritatem hu
milen p̄tinet ad seruitutem. Unde p oppositū statū beatissime vir
ginis opponebat que interius summā coram deo habuit dignitatē
exteri⁹ summā coram hominibz habuit humilitatē Et ita hoc sacramē
tum nō recepit beata virgo ¶ Primo vt dictū ē ppter status sui cō
trarietatem ¶ Secōdo ppter humilē aliaz mulierū conformitatē que
ab hoc sacramento excludunt. videlicet ppter sexus indignitatē. ma
iore peccandi fragilitates. z ppter eā que ex his sequit regiminis in
congruitatem ¶ Tercio ad resignandū status sui elevationem. oēs
enī ecclesie dignitates sunt introduce ad seruitium in salutē fideliz
animaz Unde dñs in euangelio. Reges gentiū domināf eo z vos
autē non sic. sed qui maior est vestrū zc. vnde et oēs pastores n omi
nāf. vnde Bern. Non est qd blandiāf celsitudo vbi sollicitudo ma
ior illa discrimē intēdit. z hec amicu pbat Et infra Ad quid omnibz
ascendendū. non em ad dñandum opinor. nā z ppheta cū silr leuare
tur audiuit. vt euellas destruas et disperdas dissipet et edifices et
plantes. qd hoz factū sonat rusticam sudoris magis scemate qdama
mō labor spūalis exp̄ssus ē Et nos igitur vt multū sentiamus de no
bis vel vobis senserim⁹ impositu ministeriū dñi datū Et infra. dis
ce exemplo pphetico presidere nō tā ad impandum qz ad sanctificā
dū. qd tps requirit disce sacculo tibi opus esse nō sceptro Et ille qui
dem non regnatur⁹ ascendit sed extirpat⁹. aīcessores tui apli erāt
quia messis quidē multa. oparij autē pauci. paternā autē tibi vendicā
do hereditatē. nam si filius z heres. vt pbes heredē. enigila ad curā
vt nō torpeas ocio ne etiā tibi dicat Quid hic stas tota die ociosus
Nultominus oportz inueniri delicijs resolutū aut resupinū pom
pis. nil tibi horum tabule testatorz assignāt. Sz siquidē tenore isto
rum contentus sis. curam potius hereditabis et operā qz gloriāz et
diuitias blandiāf. cathedra specula est inde deniqz semper intendis
sonans tibi ep̄i nomine nō dominiū sz officium. Sed quid ni loce
ris in eminenti. vñ diuina. p̄spectes qui speculatoz super oīa cōstitū
eris Enūero p̄fect⁹ iste p̄cinctu pditū ociū quādo licet gloriari vbi
ocari nō licz. ocio loc⁹ nō ē vbi sedula virget sollicitudo oīm eccliaz

Triplex bonū

Sacramētū
ordinis nō re
cepit

Rō prima

Bernardus

De ordinum

- nūquid dimisit tibi sanctus ap[osto]l[us] aliquid q[uo]d inquit habeo tibi do[no] / Quid id vnū scio nō est auz nō ē argentū cū ipse dicat. aurū ⁊ argen- / tum non ē mihi. Et infra. neq[ue] ille tibi dare potuit quod nō habuit / q[uo]d habuit dedit. i. sollicitudines sup[er] eccl[esi]as. nūquid dominati. audi / ipm. nō dñantes inquit in clero sed forma facti Greg. Ex his ⁊ sili- / bus patz q[uo]d dignitates ecclesie introducte sūt in seruitiū ⁊ ministeriū / **Virgo.** beatissima aut virgo assumpta ē in salutis auxiliū ⁊ in regni ⁊ sortii / ipsa em̄ sola ministris fugientib[us] cōpassa fuit Unde ⁊ sola regni con- / sortii obtinuit q[uo]d laboris adiutrix fuit. iuxta illud faciam[us] a adiuto- / riū simile sibi Licet aut beatissima virgo sacramētū ordinis nō rece- / pit. quicq[ue]d tamē dignitatis vel gratie in ipsis cōfer[ret] de hoc plena fu- / it. in ipis aut cōfer[ret] septiformis gratia. hec autē o[mn]ipharia gratia ple- / na fuit. ¶ Itē sunt in sacramēto ordinis potestas spūalis. dignitas / ministerialis et administratio executionis. Hec aut tria beatissima / **Conclusio** virgo habuit in se eq[uo]pollenter ⁊ excellenter. Ministri ecclesie habēt / dignitatē bñficiālē p[er] caractērē excellentie. beatissima aut virgo habu- / it coronā regni triumphantis ⁊ militantis ecclesie. vnde summ[us] mini- / stroz papa appellat. ⁊ ē seruoꝝ dei seru[us]. hec ē regina ⁊ domina ange- / loꝝ. ille seru[us] seruoꝝ dei. ista impatrix toti[us] mūdi Itē in ministris est / potestas spūalis tēporalis a deo v[el] subdelegata vel vicaria. in ipa ē / plenitudo p[ro]p[ri]etatis celestis perpetua ex auctoritate ordinar[ia] Itē in mi- / nistris ē executō ligādī ac solūēdi p[er] vsū clauū. in ipsa est legitima / dominādī potestas ad ligandū ⁊ soluendū p[er] imperiū Et sic quicq[ue]d / est dignitatis ⁊ gratie in ordinib[us] etiā cōstat beate virginī minime de- / fuisse. ¶ Sz ne videat[ur] s[er]uitutes siue dignitates generales tm̄ habuisse / et specialib[us] caruisse dicim[us] ipam singuloꝝ ordinū dignitates ⁊ gra- / tias p[er] eq[uo]pollentiā et cū excellētia possedisse Habuit aut cū exorcist[is] / **Tria sūt in sa- / cramento ordi- / nis** demonū expulsionē. vñ. ipa p[ro]teret caput tuū. ⁊ Judith Holofernē / interfecit. ⁊ hester vicit aman. Luz hostiarijs habuit introductōem / mūdoꝝ ⁊ exclusionem immūdoꝝ Un̄ Ezech. Porta hec erit clausa / p[ro]ncipi. p[ro]nceps egrediet[ur] p[er] eā q[ua]si diceret. porta hec p[ro]ncipē ⁊ imitato- / res eius introducet ⁊ indignis erit clausa ¶ Habet etiā cū accolitis / **Maria habet / dignitates o[mn]i- / ordi[um] spūales / Cū exorcistis. / Cū hostiarijs** illuminatōez. Unde Lāt[us]. Que ē ista q[ue] ascē. ⁊c. Et illud nūeri Dieb[us] / stella ex iacob Item cum lectorib[us] omniū p[ro]phetaz expositiōem ad / litterā in seip[s]a Un̄ ysa. viij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium. Et / angelus ad ipam. Ecce cōcipies ⁊c. et doctrix ē discipline dei. Habet / cū subdyaconis doctrine ap[osto]lice ostensionē. vñ significat p[er] archam / in aqua fuit manna Deutro. iij. ⁊ virga aaron. i. diuina sapia Habet / autē cū dyaconis verbi dñi conseruationē. alijs ad describēdū narra- / tōez. p[ro]filiōꝝ dei p[er]fectā impletōez. vñ Mat. Cōseruabat o[mn]ia s[er]ba ⁊c. / **Subdyaconis / Dyaconis / Sacerdotib[us]** Habet cū sacerdotib[us] dominici corp[or]is p[er] seipsam formatiōem

Sacramento Fo. xxxiiij.

tractatōez. cōicatōem. hoc est q̄ corp⁹ domini mediante eius verbo. et consensu de eius carnib⁹ ⁊ sanguinib⁹ formatū fuit. ⁊ ipm famili- arissime ⁊ diuissime tractauit. ⁊ in cibū ⁊ potū nobis cōicauit. et p̄ hoc nos omnes ad iugum suū suauē ⁊ on⁹ suū leuē charitate ligauit et ab omnib⁹ culpis ⁊ penis non solum solutos ostendit ⁊ absoluit iuxta illud Qui māducatur carnē meā ⁊c. Itē habet cū ep̄is clericorum ordinatōem. p̄bendaz collatōem. temploꝝ consecrationē. m. sacrarū virginū velatōem. Ordināt em̄ ep̄us sacerdotes p̄ sacramenti colla- tōem. beatissima autem virgo p̄ cōtinentie obligationem. iuxta illud Mundamini qui fertis vasa domini Confert etiā ep̄us p̄bendas in- stituendo. beatissima autē virgo p̄bendas faciēdo Consecrat etiā ep̄us templa corpalia dedicādo. beatissima autē virgo templa spūalia ca- stimoniam inspirando ⁊ illam sibi specialiter vendicando. Conse- crat etiā ep̄us virgines exterius benedicendo. cōsecrat autē beatissima virgo virgines interius virtutib⁹ adornando et eas filio suo despō- sando. et nō tantū virgines virginitatē consecrando ⁊ opprobrium sterilitatis auferēdo. sed eas sibi specialr in filias adaptauit. et ad sta- tum dignissimū exaltauit. iuxta illud. Incorruptō facit proximum deo Habet conuenientiā cum papa beatissima virgo. oim̄ ecclīaz sol- litudinē. p̄tatis spūalis plenitudinē. p̄uilegiatoꝝ actū vniuersa- litatē Ecclesiarū sollicitudinē. q̄ papa est pater patꝝ. ip̄a autē ē mater oim̄ christianoz imo oim̄ bonoz. iuxta illud. Dūm bonoz mater est p̄tatis plenitudinē h̄z em̄ dñs papa p̄tatis plenitudinē in vita ista s̄z nō in celo. nec in purgatorio. nec in inferno. totā autē habet beatif- sima virgo potestātē. in celo. in inferno ⁊ in purgatorio P̄uilegia- toꝝ actū vniuersalitātē. vt p̄ infer⁹ cū de p̄uilegijs eius inq̄rem⁹ Et nota q̄ cū beatissima virgo sacramēta peccatoribus iustituta hu- militer suscepit. non propter hoc se menties peccatricem opere fal- sum dixit. sed vltra debitum in bonis se peccatoribus in bonis con- formans se vere opere esse humilem demonstrans per om̄ia verum dixit Sic manifestum est q̄ quicquid est dignitatis vel gratie in sa- cramentis ecclesie. plenitudinē gratie que fuit in beata virgine omni- no nihil deesse sed eam hoc totum vel in gratijs sacramentalibus vel in earum equipollentibus vel excellentibus hoc totum possedisse

De Septimo vtrum scōz qd̄ est in virtutibus contentū. in ple- nitudine beate virginis sit comprehensum. Et queritur pri- mo de gratijs fidei vtrum beatissima virgo habuit fidez ¶ Et videt̄ q̄ non. Latera enim ciuitatis sunt equalia. et vnusquisq̄ quantum habet fidē tantam habet dilectionē et ecōra. et hoc seper evbiq̄z S̄z beatissima virgo tāta habuit dilectōez i via quātā vnq̄z aliq̄ creatura

Episcopia

Maria conse-
crat ep̄os dñs

Maria cōue-
nit cū papa

Papa

Virgo

Nota

Conclusio

Defide

De fidei gratia

Ergo et tantā cognitionē habuit quantam vnq̄ habuit aliqua crea-
tura. igitur cognitio beate virginis in via fuit excellentior cognitōe
raptus que est creature existētis in via. sed cognitio raptus excedit fi-
dem. igitur cognitio beate virginis excellit fidem. et non s̄m moduz
2 fidei. igitur non habuit fidem. ¶ Item ad Corinth. ij. Raptus ē vsq̄
ad terciū celū. Sup hoc dicit glosa. q̄ paulus vidit in raptu sicut
qui sunt in terciā hierarchia. igitur similiter beatissima virgo vidit et
excellētius. sed illi de terciā hierarchia non viderunt p̄ fidem. igitur
3 nec beatissima virgo habuit fidem. ¶ Item mūdicia cordis ē ad vidē
dū deum dispositō. iuxta illud Beati mundo corde. igitur vbi ma-
ior mūdicia ibi maior visio. sed nulla vnq̄ creatura habuit tantam
mūdiciam quantā illa q̄ puritate nitebat q̄ sub deo nulla maior ne-
quit intelligi. igitur nūq̄ aliqua creatura habuit tā altam cognitōez
igitur eius cognitio fuit supra raptū. igitur supra fidem. Quod em̄
4 superius est superiore supius est inferiore. ¶ Item entis ad nō ens in-
finita ē distātia. igit̄ peccator. et nō peccatrix habet distātia i infinitū
s̄ tātū diuiserunt peccata nostra inter nos et deū. igit̄ vbi pl̄ peccō
ibi maior diuisio et vbi min̄ de peccō ibi minor diuisio et maior iūctio
igit̄ vbi nihil omnide peccō prima est iūctio. et vbi aliqd̄ de pecca-
to ibi non omnimoda cōiūctio. Sed nulla pura creatura est vel fuit
sine peccō in via. iuxta illud Joh. Si dixerim̄ q̄ peccatū nō habem̄
et̄. excepta beata virgine. de qua dicit Aug. Cū de peccis agit nullam
volo de ipsa fieri mentionem. igitur nunq̄ aliqua pura creatura ita
cōiuncta fuit deo sicut beatissima virgo. sed illa cōiunctō ē per cogni-
tionem et dilectionem. igitur nunq̄ aliqua creatura pura habuit
altam cognitōem et dilectōem. igitur supra raptū. igit̄ supra fidem.
¶ Item tres sunt actus hierarchie. s. purgari illuminari p̄fici s̄m Dō-
nyssū. et sunt illi tres actus adinuicē ordinati ita q̄ ad maiorē puri-
gationē sequitur maior illuminatio. et ad maiorē illuminationē se-
quitur maior p̄fectio. sed beatissima virgo inter puras creaturas pur-
gata fuit in summo. igitur eius cognitio fuit sup omnē cognitionē
6 omnis creature in via. ¶ Item p̄ cognitionem eleuatur anima ad deū
et in illo motu ē natura q̄ eleuat. deus ē motor qui eleuat. et vbi ad
qd̄ natura eleuat. gratia aut̄ est dispositio media p̄ quaz fit eleuatio.
natura aut̄ est in omnibz equaliter. ad hoc q̄ sit de capax p̄ cognitio-
nem et dilectionē. similiter deus in se eodem modo se habet respectu
omnium. igitur si aliquis magis eleuatur ad cognoscēdum q̄ aliter
hoc erit p̄ medium eleuans quod est gratia. sed gratia beate virginis
fuit maior omni gratia pure creature. igitur altius eleuabat̄ ad cog-
noscēdum deum q̄ aliqua creatura. igitur cognitio eius fuit supra
raptum et supra fidem. ¶ Item gratia et gloria habent se adinuicem

De fidei gratia Fo. XXXV

vt pporcionabilitas q̄ habens maiorē gratiā habet maiorē gloriā
iurta illud zacharie. Exequabit gratiā glorie. sed inter comphensio-
res nunq̄ aliqua pura creatura habuit tā altā cognitōem quātā ha-
buit beata virgo in patria. igit̄ inter maiores nūq̄ habuit aliqua cre-
atura pura tam altā cognitōem in via. igit̄ supra raptū 7 fidē. igitur
cognitio eius fuit supra fidem 7 raptū. ¶ Itē quicqd̄ cōtinet vacuū 8
hoc simpliciter nō est plēnū. qz cōtentū cōtenti ē contētū cōtinentis
igit̄ si cōtentū in se potest plus recipere. igit̄ 7 continens. exemplum
in domo plena volys vacuis. igit̄ si beatissima virgo habuit fidei va-
cuitatē. habuit in aliquo vacuitatē respectu gratie. igit̄ nō fuit gra-
tia plena qd̄ est falsum. ¶ Itē q̄ beatissima virgo fuit sapiētior omī 9
creatura signat̄ per hoc q̄ liber qui intitulat̄ de sapiētia de beatissima
virgine specialiter exponit. 7 que de sapiētia domini dicunt̄ quasi de
ipsa dicant̄ ecclesia interpretat̄. vt ptz in eplis que de ipsa legunt̄. in
sapiētia aut̄ nihil est de stulticia vel ignorātia. igit̄ beatissima virgo
plena fuit sapientia. sed in fide nō est plena sapiētia sed ex pte. iurta
illud Ex parte cognoscimus. ex parte pphetisamus. igit̄ beatissima
virgo nō habuit fidem. sed plēnā cognitionē. ¶ Itē Gregori⁹ Qui 10
busdā in hac carne viuētibz sed tamē inestimabili virtute crescenti-
bus acūmē cōtemplationis potest claritas dei videri. si tamen huic
vite funditus fuerunt mortui. sed nulla creatura pura huic vite fuit
mortua sicut beata virgo. igit̄ nulla creatura in hac vita tam purā vi-
dit claritatē dei sicut beata virgo. igit̄ eius cognitio fuit supra fides
et raptū. ¶ Itē q̄ cognitio beatissime virginis fuit supra fidē 7 excel-
lentior cognitionibz alioz videt̄ p beatū Bern. qui dt. Quis em̄ ex 11
cepta forassis illa que sola in se felicissime meruit experiri. intellectu
capere. rōne possit discernere. qualiter splēdor ille inaccessibilis vir-
ginis sese visceribz infudit. vt illa que inaccessibilis est accedere ad
se ferre potuisset de portuincula eiusdē corporis. tui se immediate aīa
cōtemperauit relique masse vmbraclū fecerit. 7 ppter hoc forte ma-
xime dictū est obumbrabit. qz res nimiz erat in sacramēto. 7 q̄ sola
per se trinitas in sola 7 cū sola virgine voluit operari. soli em̄ datum
est nosse cui solum datū est experiri. dicat̄ igit̄ spūsc̄tus supueniet. 7c.
qui vtiqz potētia sua fecūdauit te. 7 virtus altissimi obumbrabit tibi.
hoc est illo modo quo de spūsc̄to concipies Sed dei virtus 7 sa-
piētia xps est in suo sacratissimo cōsilio obumbrādo cōteget 7 ob-
umbrabit quatenus q̄ natus sit 7 patri notus sit 7 tibi. Ac si ange-
lus sic respōdeat virgini. Quid a me queris qd̄ in teipa experiris sci-
es 7 feliciter scies. Sz illo actore quo doctore Ego aut̄ missus sum
virginale cōceptū nūciare nō creare. nō pt̄ doceri. nisi a donāte nec ad-
disci nisi a suscipiēte. Ex hac autoritate colligit̄ q̄ beatissima virgo de-

De spe et charitate

Incarnatōe ⁊ de dei filio incarnato habuerit cognitōem que fuerit supra fidē q̄ tantū notus esset sibi q̄ notus erat patri. qđ nō p̄t intelligi de cognitōe fidei fm̄ quam notus erat ⁊ multis. Ex his autē ꝑdu dū q̄ cognitio beate ꝑginis fuit supra fidē. ⁊ supra oēm cognitōem pure creature existētis in via

¶ De spe

Rō prima

¶ Octauo de spe. utrū beata ꝑgo habuerit spem. Et p̄t videri q̄ nō p̄ eadē que de fide posita sunt argumēta. Primo si spes est certa expectatio future bñitudinis ex meritis ⁊ gratia pueniens. sequit̄ spes ad fidē. ⁊ certitudo spei ad fidei cognitōem. ergo sicut cognitio ad cognitōem. ⁊ certitudo ad certitudinē. igit̄ si cognitio beate ꝑginis fuit supra oēm cognitōem vie trāscendēs fidē. igit̄ certitudo eius supra oēm vie certitudinē ⁊ trāscendēs spem. ¶ Itē certitudo spei vel ē fallibilis vel ꝑditionalis. si em̄ certus q̄s absolute est de eterna beatitudine falli p̄t qz cadere p̄t. si autē sperat sub ꝑditōe ⁊ si p̄māserit in charitate ratio sua ē certitudo ꝑditionalis. et ita ois certitudo spei ē fallax vel ꝑditionalis. Sz beate ꝑginis certitudo de eterna beatitudine fuit absoluta ⁊ infallibilis. igit̄ maior om̄i certitudine spei. ergo nō fuit p̄ modū spei. igit̄ nō habuit spem. ¶ Itē cui inesse vnum oppositorū alterū inesse nō p̄t. sz timor sepatōis ⁊ spes oppōnūtur. ⁊ beatissima ꝑgo nō habuit timorē sepatōis. ergo nec spem. ¶ Itē inter gratiā amissibile ⁊ gloriā inamissibile. medium est gratia inamissibilis. ergo beata virgo que habet statū mediū ⁊ certitudinem inter statū glorie ⁊ statū vie. habuit ⁊ certitudinē patrie ⁊ certitudinē vie. sed certitudo spei p̄inet simpliciter ad statū vie. igit̄ inferior fuit illa certitudine q̄ fuit in beata ꝑgine. et ita bñissima virgo nō habuit spem sz maiore certitudinē ergo ꝛc. ¶ De charitate.

Rō prima

¶ Nono de charitate utz in bñissima virgine fuerit. Et videt̄ q̄ habuit excellentē charitatē ois pure creature. In luca legitur q̄ premissa questione de duobz debitoribz. quoz vnus debebat denarios quinquaginta. aliꝑ centū. ⁊ nō habentibz vnde redderēt donauit vtrūqz. Et querēte dño quis plus dilexerit. Et responderunt. Estimo cui plus donauerit. Ex hoc colligit̄ q̄ ille tenet plus diligere cui plus donat. Sed beatissime ꝑgini sup oēs creaturas plus ē donatū. ergo sup oēs creaturas plus diligere tenebat. ⁊ q̄rū tenebat tantū dilexit. q̄ ipm̄ plꝑ q̄ aliq̄ creatura dilexit ita videt̄ q̄ maiore charitatē habuit angelꝑ. ¶ Item grā gratis data ordinat̄ ad gratiā gratūfacientē. sed beatissima virgo habuit gratiam gratis datam ultra omnem creaturam in via vel in patria existentem. in hoc q̄ meruit esse beatissima mater dei. igitur ⁊ gratiam gratūfacientem habuit gratia in om̄is creature excellentem. ¶ Item charitas est de puro corde et conscientia bona ⁊ fide non ficta igitur vbi est

De charitate Fo. XXXVI.

maior puritas ibi maior charitas. sed beatissima virgo habuit puri-
tatem in summo qua sub deo maior nequit intelligi. igitur habebat
charitatem in summo cui in creaturis maior nequit intelligi. Item **4**
nullus tantum tenetur diligere sicut pater et mater. sed inter creatu-
ras sola beata virgo fuit mater dei. igitur nulla creatura tantum teneba-
tur diligere deum. sed quantum tenebat diligere tantum dilexit. igitur
beatissima virgo plus quam aliqua creatura deum dilexit. Item ego diligentes me **5**
diligite. igitur plus diligentes plus diligo. igitur quocumque de marie diligit
ille deum marie diligit. Sed de marie super omnes creaturas diligit beatam vir-
ginem. igitur ipsa ad ipsum maiorem super omnem creaturam habuit dilectio-
nem. huius autem signum quod de ipsa cantica canticorum que amoris continent
perfectiorem specialiter exponuntur. Et ibi amica et charissima per
excellentiā nominatur. Item Gregorius. Exhibitio operis est **6**
probatio dilectionis. sed deus nunquam alicui creature tantum beneficium
exhibuit in opere. igitur nunquam aliquam creaturam tantum dilexit igitur ipsa
plus deum quam aliqua alia creatura dilexit. Item deus dat omnibus ab **7**
undanter et illuminat omnem hominem. non tamen omnes recipiunt equi-
ter nec omnes equaliter illuminantur cuius diversitatis causa duplex esse
videtur. Una ex parte recipientis. quia unum est magis capax ad reci-
piendum quam alterum. et propter hoc magis recipit altero. iuxta illud euan-
gelij Divisit illis bona sua unicuique secundum virtutem suo. capacitate. hanc
autem capacitatem operatur humilitas. iuxta illud. humilibus dat
gratiam. igitur ubi maior humilitas maior est capacitas. Sed in
beatissima virgine inter omnes creaturas maxima fuit humilitas. igitur maxima ca-
pacitas. igitur maximam gratiam recipere potuit. Sed quantum recipere potuit tantum
recepit. igitur gratiam in summo creature habuit. Item ex parte dan- **8**
tis venit diversitas doni. quia cum dans dat secundum rationem. et ratio re-
spiciat finem maius donum dat quod dat ad maiorem finem. ut impera-
tor magis dat cui daret donum ad essendum militem quam simplicem servi-
entem. Sed beatissime virgini dabatur donum ad essendum matrem dei
omnibus alijs dabatur gratia ad essendum servos dei. Sicut igitur im-
proportionabiliter maius est esse matrem dei quam servum dei. ita improporcionabiliter est
maius donum quod est ad essendum matrem dei quam quod est ad essendum servum dei. Sed
donum in quo omnia alia donantur est charitas. igitur beatissime virginis chari-
tas est improporcionabiliter maior charitate omnis creature. unde Augustinus in li-
de gratia et natura. Inde enim scimus quod ei plus gratie sit collatum ad
vincendum ex omni parte peccatum. quod concipere et parere ipsum meruit
quod constat nullum habere peccatum. Et iterum. Illa autem virgo singulari gratia **9**
puerum est et repleta ut ipsum haberet veteris sui fructum. quod ex utero habuit vni-
versitas deum. Item eadem numero est charitas quam habet beatissima virgo modo in pa- **10**
tria et quam habuit in via in substantia. sed quocumque sunt eadem numero

De marie charitate

fm subam eadē sunt p subam. igit si nunc hz charitatē maiorē cha-
ritate ois angeli. z tūc habuit ¶ Itē arguit p effectū. Quicūq; effe-
sequit aliquā formā fm substātiā si pmanet idē effect⁹ nō augmētāf
fm substātiā. igit z charitas eadē erit sp fm substātiā. sed facere dig-
nū vita eterna ē effectus q̄ sequit formā que ē charitas fm substātiā
et ille effectus q̄ extat in via. z in patria nō augmētāf fm substātiā.
igit z charitas eadē est in via z in patria nō augmētata fm substā-
tiā. igit cū btissima virgo habuerit charitatē maiorē omni angelo in
12 patria. habuit maiorē omni angelo in via. ¶ Itē. cū sublato a beatissi-
ma virgine omnino fomite z penalitate. z tandē corpis aialitate
habuit maiorē charitatē omni angelo in via. sed ista ablatio nō ē ali-
qua adiectio charitatis q̄tū ad substātiā. sed q̄tū ad actus eleuatio-
nē. extensionē z expeditōem. igit charitas eius fuit maior in substā-
tia charitate angeli. licet minor fuit q̄tū ad actū z hoc ppter condi-
13 tionē z statū subiecti in quo erat. ¶ Itē dicit Aug⁹. q̄ hoc preceptum
dilige dominū deū tuū zc. nō p̄t impleri in via. z constat q̄ hoc est
ppter cōditiones vie que sunt vnio ad corpus corruptibile penale
et aiale. et visio p speculū in enigmate. z constat q̄ his oib; sublatis
plene adimplet. z ita videt q̄ pfectio charitatis vie in charitatē pa-
trie nō fiat p aliquā adiectōem q̄tū ad substātiā. sed p extēsiōem z
eleuatōem q̄tū ad actū eadē substātiā pmanēte. igit btissima virgo
habuit maiorē charitatē q̄tū ad substātiā omni angelo nunc in pa-
tria. igit etiam habuit in via ¶ De augmēto charitatis Marie.

Rō prima

¶ Iuxta h̄ vtrū charitas btissime virginis marie in via fuerit
in statu tali q̄ potuerit augmētari. Et videt q̄ sic. ¶ Omne
em̄ qd̄ ē citra primū z summū. melioris cōditōis est si p̄t augmētari
in bono q̄ si nō p̄t. sed cōstat q̄ charitas btissime virginis fuit citra
2 summū bonū z in bono statu. igit potuit augmētari. ¶ Item Aug⁹
ad Hiero. Charitas ē virtus qua illud qd̄ diligēdū est diligit. hec in
alijs maior. hec in alijs minor. in alijs nulla est. plenissima vero que
iam nō possit augeri. que q̄diu hic est hō inuenit in nemine. q̄diu
aut̄ hic est viuēs augeri p̄t qd̄ si cōcedat. ¶ Cōtra. Charitas btissi-
me virginis fuit pfectissima fm statū. sed pfectius ē qd̄ est in termi-
no q̄ id qd̄ ē citra terminū. sed qd̄ augmētabile ē citra terminū est.
sed charitas beate virginis fuit in termino z nō citra terminū. igitur
2 charitas btē virginis nō est augmētabilis sed in summo cōplemēto
fm statū vie ¶ Itē sicut nec in corporalib; ita nec in spūalib; quicq;
est vacuū fm actū. sed inter charitatē inaugmētabile patrie. z chari-
tatē augmētabile vie. mediū est charitas vie inaugmētabilis. igit cū
extrema extent aut mediū erit aut aliqd̄ vacuū est. illud aut̄ mediū
btissime virgini nō cōgruit q̄ fuit in statu vie summa z p̄p̄inquisi-

Cōtra pmo

De marie fruitōe fo. xxxviij

ma statui patrie. ergo habebat charitatē inaugmentabilē in summo
¶ Itē inter charitatē inaugmentabilē q̄tum ad substantiā ⁊ q̄tum
ad actū. ⁊ charitatē augmentabilē q̄tum ad substantiā ⁊ q̄tum ad
actū est mediā charitas augmentabilis q̄tum ad actū. inaugmentabi
lis q̄tum ad subam. Quarta em̄ dñtia est impossibilis. scz q̄ sit au
gmentabilis fm substantiā ⁊ nō fm actuz. sed medio pfectibili debet
mediā pfectio. ergo cū beatissima virgo habuerit mediū statū in via
inter pfectibilia mediā habebit pfectoem. ergo habebit inaugmenta
bilem charitatē fm substantiā. ⁊ augmentabilē fm actum. ¶ Itē om
ne creatū certo termino ⁊ quātitate est mensuratū. Omnia em̄ fecit de
us numero. pondere. ⁊ mensura. ergo nullius creati potentia est in in
finitum. ergo augmentatio charitatē nō est in infinitū in via. igit̄ ali
cubi erit in summo suo. s; summū pfectōis pfectibile vie fuit beatis
sima ⁊ go. q̄ habuit charitatē vie in summo De fruitione

De Juxta hoc. Utz beata virgo fruere in via p modū patrie
¶ Et videt q̄ sic. Aug⁹. de doctrina christiana frui est amo
re inherere alicui rei ppter se. sed beatissima virgo inhererat summo
amori ppter se ⁊ inseparabiliter. q̄ fruebat ¶ Itē inter tm̄ pprehensōrē ⁊
et tm̄ viatorē triplex est mediū. pphensōr simplr. ⁊ viator simplr si
mul. sicut dñs ielus. ⁊ pprehensōr simpliciter ⁊ viator fm qd. sicut
angeli custodijs ⁊ ministerijs hominū deputati. fm qd sunt viato
res vsq; in diem iudicij. Terciū mediū est viator simplr. et pprehē
dens ⁊ fruens fm quid. ergo cū inueniat aliq̄s pprehensōr tm̄ vt ho
mines in patria. et aliq̄s viator tm̄. vt hoies in via. ⁊ aliquis cōpre
hensōr ⁊ viator simul. vt hō deus. et aliquis fm quid viator et sim
pliciter pprehensōr. vt angeli. Inueniet quarta differētia vel aliqd
erit vacuū. et ita erit aliqua psona viatrix simpliciter ⁊ pprehēdens
et fruens fm qd. ⁊ erit in statu vie summa ⁊ ppinquissima statui pa
trie. hec aut̄ est beatissima virgo. ergo ipsa erit viatrix simplr ⁊ ppre
hēdens ⁊ fruens fm quid. Ex his aut̄ omnib; videt. q̄ beatissima
virgo nō habuit gratiā virtutū theologicar fm modū vie. sed pfe
ctioni mō ⁊ excellentiori om̄i modo pfectionis pure creature. Nō si
pcedatur. ¶ Contra. qz pfectio addita pfectioni nō destruit ipsaz s; Contra.
auget. ¶ Itē status vie inferior est statui patrie. ergo summū vie in
ferius erit infimo patrie. ¶ Item dñs in Matheo. Qui minor est
in regno celoz maior est Johāne baptista. Glo. dt. Om̄is sanctus
qui est cū deo maior est eo qui est iam in mūdo. ¶ Itē sup illud. Ec
ce mitto angelū meū. ⁊ dicit glosa. Nouissimus angelus celi maior
est quouis homine

¶ De Charitate.

De Post hec de charitate beate virginis quā habuit ad proxi
mū. Utz illam habuerit in summo creature. ¶ Et videt

De virtutib' cardinalibus

q' non. q' maiorē charitatē nemo habet. martha em̄ etiāz habuit.

Contra ¶ Item ip̄a aiā suā nō posuit p̄ amicis suis. ergo nō habuit charitatem maiorē alijs qui aiā suā p̄ amicis suis posuerūt. ¶ Contra ppter qd̄ vnūquodqz tale z illud magis. ppter qd̄ amamus ipsuz magis diligimus. ita d̄r phus. sed primū amamus ppter deū. et 2. go qui plus amat deū plus amat proximū. ¶ Itē eadē charitas est qua diligitur deus z primus. ergo qui hz summā charitatē ad deuz summā hz z ad proximū. sed beata virgo summā charitatē habet ad deum. igitur ad proximum.

Rō p̄ma. **Q**uestio .xix. de virtutibus cardinalibus. Et primo de iusticia in quo statu eā habuerit beata virgo respectu viatorū.

¶ Iusticia em̄ z misericordia opponūtur in effectib'. ergo qui hz de iusticia magis minus hz de misericordia z eōuerso. sed beatissima virgo vtpote mater misericordie fuit misericordissima. ergo minimū hz de iusticia. Item ysaiē. Opus iusticie par zē. Item iusticia nō facimus in terra. ideo ceciderunt habitatores eius. Itē in puerb' Justus in p̄ncipio accusator est sui. Ex his om̄ib' colligit. q' act' iusticie in via est iustificare mala z punire. et vicia castigare. que om̄ia nō fuerunt in beata virgine. ergo nō habuit actū iusticie in via. igit' nec respectu maiorū. z p̄ conse-

Contra quens sup̄ viatores. ¶ Contra. due sunt partes iusticie. scz declinare a malo z facere bonū. sed vtrūqz istoz habuit beata virgo sup̄ om̄es puros viatores. ergo iusticiā habuit sup̄ viatores. ¶ Autē beatissima virgo declinatōem a malo habuit excellentius om̄ib' viatorib' patz ex hoc q' sola ipsa viatrix fuit que nunq' peccauit. Un̄ Aug'. Excepta hac virgine de qua ppter honorē d̄ni cū de peccatis agitur nullā volo habere mentioem. Sed si om̄es sancti z sancte cōuenirēt et dicerent. quid respondemus eis nisi qd̄ d̄r sanctus Johānes. Si dixerimus q' peccatū nō habemus nos ipsos decipimus z veritas in nobis nō est. Excellit etiā om̄es in operatōne boni. in eo em̄ q' deū genuit qui om̄ia regenerauit tantū effectū protulit boni de se q' nullius pure creature effectus illi in dignitate vel vtilitate poterit coequari.

¶ Itē opera misericordie que sūt ex compassionē z releuatōe miserie. z propter hoc dicūtur misericordie opera. eadē opera iusticie ad q' om̄nes tenētur. vt patz in discussione vltima. Esurini z nō dedisti mibi man. zc. vbi fit disceptatio z adiudicatio damnatoz pro h̄mōi operum obmissione. Illa em̄ opera exercuit beata virgo in summa sup̄ om̄es viatores. operū em̄ misericordie alterū est altero magis bonuz vel qd̄ fit ex maiorī charitate. vel qd̄ fit magis indigenti. vel qd̄ magis digno indigenti. vel qd̄ fit cū maiorī effectū ungenso. vel qd̄ fit